

صفحات 449 و 450 : [کلیک کنید](#)

متن پیاده سازی شده جلسه هشتاد و پنجم سال چهارم درس خارج فقه القضا 1 خرداد ماه 1401

بسم الله الرحمن الرحيم

سوال: قسامه برای نظام قبیله‌ای بوده است نه مردم کنونی؟

جواب: در آینده به این بحث می‌پردازیم ولی اگر این حرف درست باشد الان به طریق اولی باید از قسامه در دادرسی استفاده نمود زیرا شیخ قبیله اگر اشاره‌ای کند همه بدنبال او می‌روند ولی الان این‌گونه نیست پس قسامه دقیق تر است تا گذشته. نکته قانونی: اکنون در قانون جمهوری اسلامی ایران قسامه وجود دارد و قضات از آن استفاده می‌کنند ولی در قصاص کمتر زیرا قانون هم آنقدر همراهی نمی‌کند به علاوه قضات قسامه را بیشتر اماره قضایی می‌پندارند تا دلیل قضایی.

بررسی قانون مجازات اسلامی مصوب 1392 :

ماده 312: دلیل انگاری قسامه در کنار اقرار و بیّنه و علم قاضی.

ماده 313: قسامه را معنا می‌کند؛ و اعتبار قسامه را متاخر از باقی ادله می‌داند مگر سوگند منکر(متهّم) البته به شرط وجود لوث. ماده 14314: لوث یعنی وجود قرائن و اماراتی که موجب ظن قاضی به ارتکاب جنایت یا نحوه ارتکاب از جانب متهم می‌شود. بنابراین قسامه و لوث با هم موجب ظن قاضی است.

نکته مهم جانبی: علماء قاضی را مجتهد بر ادله فقهی می‌پندارند ولی رای مختار در نظام اسلامی کنونی مجتهد بر فهم قانون است. مانند: تشخیص لوث زیرکی و هوشیاری قاضی را می‌طلبد که این عمل با نیم ساعت و یک ساعت داوری امکان پذیر نیست رویه‌ای که متاسفانه در کشور جاری و ساری است.

توضیح ماده اخیر: ارتکاب جرم یا نحوه ارتکاب آن، گاه متهم قائل به عدم قتل از ناحیه خود است ولی گاه قتل را قبول دارد ولی مدعی غیر عمد و خطایی آن است.

ماده 315: صرف وقوع فرد در محل وقوع جنایت لوث نیست.

ماده 316: قانون گذار قاضی را موظف به بیان وجود قرائن و امارات موجب لوث در حکم خود می‌کند. این به خاطر نظارت بر حکم قاضی توسط قاضی تجدیدنظر است.

ماده 317: در صورت حصول لوث نخست از متهم مطالبه دلیل بر نفی اتهام می‌شود اگر دلیلی(شهادت شهود و انگشت نگاری و معاینات دیگر) ارائه شود نوبت به قسامه شاکی نمی‌رسد متهم تبرئه می‌گردد.

ماده 336: نصاب قسامه برای قتل عمد 50 مرد از خویشان و بستگان مدعی است(سه شرط: مرد و بالغ و عدد) با تکرار سوگند قتل اثبات نمی‌شود(یعنی کمتر از 50 نفر مئمر ثمر نیست). استاد محترم قطع به عنوان خویشان و بستگان نداشتند و برای ایشان وجه تمسک قانون مشخص نبود.

ماده 340: اعتبار مشاهده جنایت در قسامه را رد می‌کند و صرف علم را کافی می‌داند و لازم نیست قاضی منشأ علم در قسامه را بداند و ادعای علم تا مادامی که دلیل بر خلاف نباشد معتبر است در هر صورت تحقیق و بررسی مقام قضایی از اداکننده سوگند بلا مانع است.

ماده 341: اگر احتمال آن باشد که اداکننده سوگند بدون علم و بر اساس ظن و گمان یا تبنانی (تعصب قبیله‌ای) سوگند بخورد مقام قضایی موظف به بررسی موضوع است اگر پس از بررسی خلافی ثابت نشود سوگند وی معتبر است.

ماده 342: لازم است اداکنندگان سوگند از کسانی باشند که احتمال اطلاع آنان بر وقوع جنایت موجه باشد.

ماده 343: پس از اقامه‌ی قسامه توسط متهم شاکی نمی‌تواند با بینه یا قسامه دعوی را علیه متهم تجدید کند، باید دعوی مجدداً رسیدگی بشود. جلسه فردا بر نقل روایات قسامه و مدیریت آن تعلق می‌گیرد.